

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

י"ב סיון

(חלק כח)

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת נשא, חיד סיון, ה'תשפ"ו (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

י"ב סיון

76

דפסח וסוכות, בזמן שבחג השבועות נוסף חידוש גדול – הקרבת קרבן החג ביום חול גמור?

יתירה מזו: בתשלומין דפסח וסוכות מצינו פלוגתא⁷ אם הם „תשלומין לראשון” או „תשלומין זה לזה”: „תשלומין לראשון” היינו ש„יום ודא עשה הכתוב עיקר בכולן”⁸ [ולכן, מי שלא הי' בר חיובא ביום הראשון, ונעשה בר חיובא רק בימים הבאים, אינו מחוייב להביא את הקרבנות, כי בזמן החיוב (ביום ראשון) לא הי' בר חיובא]; ו„תשלומין זה לזה” היינו ש„אינן לך יום בהם שאין חובתו תלוי בו בעצמו”⁹ [ולכן אפילו מי שלא הי' ראוי להקריב ביום ראשון, מוטל עליו חיוב ההקרבה ביום שלאחרי זה].

ומבואר בתוספות¹⁰, שפלוגתא זו אינה אלא בפסח וסוכות, אבל בעצרת שימי התשלומין שלו הם „חול גמור” הנה „לא מסתבר למימר תשלומין זה לזה” (שכל יום מימי החול שלאחרי היו”ט „חובתו תלוי בו בעצמו”).

ונמצא, שימי התשלומין דשבועות (למאן דאמר „תשלומין זה לזה”) הם בגדר אחר מימי התשלומין דפסח

א. פסק רבינו הזקן בסידוריו: „אין אומרים תחנון . . . מר”ח סיון עד י”ב בו ועד בכלל דהיינו ה’ ימים אחר חג השבועות כי החג יש לו תשלומין כל שבעה” – וכדילפינן בגמרא³ (שגם לחג השבועות יש תשלומין) מן הכתוב: „בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות” – מקיש חג השבועות לחג המצות מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה.

וצריך להבין: בחג המצות ובחג הסוכות ימי התשלומין חלים בזמן שהוא חלק מהחג, ימי חול המועד והחג, ובכמה ענינים הרי הם יו”ט; משא”כ חג השבועות הנה ימי התשלומין שלו הם „חול גמור”⁶. וא”כ אינו מחזור: איך אפשר ללמוד תשלומין דחג השבועות מתשלומין

(1) לפני ובא לציון – ודלא כמ”ש בשו”ע שלו (או”ח ס”ט תצד) דא”א תחנון (רק) עד ח’ בו.
 (2) ודלא כ”א דגם ב”ג משום ספיקא דיומא (הובא בשע”ת או”ח סקל”א סק”ט). ו”ל טעמי דאדה”ו, מפני דכל ענין תשלומין אלו הוא רק בענין קרבנות, ולית תמן ספיקא דיומא. וראה שיחת ליל י”ב סיון תשד”מ.
 (3) חגיגה יז, א (וש”ג). וראה רמב”ם הל’ חגיגה פ”א ה”ז.
 (4) ראה טז, טז.
 (5) ראה שו”ע אדה”ו או”ח סתק”ט ס”ו דחג הם. וראה מ”מ לשו”ע שלו (על הגליון) סי’ רמב ס”א דלענין קרבנות (שזהו ענין התשלומין) קרוי גם מקרא קדש. וראה אנציקלופדי’ תלמודית ערך חול המועד בתחלתו. וש”נ.
 (6) תוד”ה תשלומין – חגיגה ט, א.

(7) חגיגה ב, א. ט, א. וראה ירושלמי שם פ”א ה”א ובמפרשים שם.
 (8) רש”י ד”ה כולן תשלומין לראשון, חגיגה ט, א.
 (9) רש”י חגיגה שם ד”ה כולן תשלומין זל”ז. וראה גם רש”י שם ב, א ד”ה הניחא; לשון הירושלמי שם.

ג. הענין הנ"ל – שזה שתשלומי חג השבועות הם בימי החול הוא בהתאם לתוכנו של החג, מוכרח ביתר שאת ע"פ הביאור בלשון חז"ל הנ"ל (אודות ימי התשלומין של ג' הרגלים) – „תשלומין כל שבעה“. דלכאורה תמוה:

הלא הקרבת קרבנות החג ביו"ט ראשון אינה נגדרת תשלומין, אלא זהו זמן חיובם, עיקר החיוב¹². ובפרט לפי (הדעה ו) ההלכה¹³ ש„כולן תשלומין לראשון“, שבוודאי עיקר החיוב הוא ביום ראשון, ואיך אפשר לומר „תשלומין כל שבעה“ בשעה שהתשלומין הם רק בששת הימים הבאים לאחר יום ראשון¹⁴?

וא' הביאורים בזה¹⁵: ישנו חילוק בין ענין התשלומין בקרבנות החג לבין עניני התשלומין בשאר עניני התורה:

בדרך כלל, מובנו של ענין התשלומין הוא – השלמת דבר חסר. כלומר, האדם משלים דבר שהחסיר לפני כן. ומזה גופא מובן, שענין התשלומין הוא ענין של „בדיעבד“, משום שאין זה זמנו של אותו ענין.

[דוגמא לדבר – ענינו של פסח שני. מעיקרא יש להביא „את הפסח במועדו,

וסוכות – ואם כן, הרי אין היקש (גמור) בין חג השבועות לפסח וסוכות?¹⁰

ב. ויש לומר הביאור בזה:

ענין התשלומין הוא בהתאם לתוכן היו"ט. ועד"ז בחג השבועות: זה שימי התשלומין דחג השבועות הם בימות החול אינו ענין שבדרך ממי"א – שכיון ששבועות הוא יום אחד בלבד בהכרח שימי התשלומין דשבועות יהיו בימי החול – אלא הדבר הוא בדיוק: תוכנו של חג השבועות גורם שהתשלומין שלו יחולו בימות החול (כדלקמן סעיף יא).

[ויתר על כן: כיון שכל עניני התורה הם בתכלית הדיוק, בהכרח לומר, שכשם שבפשטות העניינים ימי התשלומין דחג השבועות הם בימי החול להיותו יום אחד בלבד – עד"ז הוא בתוכן העניינים, שתוכן זה בחג השבועות המחייב שהתשלומין שלו יחולו בימות החול, קשור גם בזה שחג השבועות הוא יום אחד בלבד].

ולכן אפשר להיקש את תשלומי חג השבועות לפסח וסוכות (גם למאן דאמר „תשלומין זה לזה“): ההיקש הוא על כללות הענין שגם בחג השבועות ישנו ענין של תשלומין; אבל לאחר שידוע לנו שבחג השבועות ישנו ענין של תשלומין, אזי „אוקי באתרא“¹¹, שגדר התשלומין שלו הוא בהתאם לתוכנו של חג השבועות.

(10) כן הקשה בשפת אמת לחגיגה יז, א. וראה גם שו"ת חת"ס ח"ז סכ"ח.

(11) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג (ע' 22 ואילך) דוגמאות מכמה עניינים בתורה עד"ז.

(12) ראה חגיגה ז, א „בעיקר הרגל“ (וברשי" שם). וראה רש"י ד"ה ביו"ט (שם, ב) דעיקר מצותן ביום ראשון (וראה לקמן הערה 27). וראה שם ט, א: אותו אתה חוגג . . למה נאמר שבעה לתשלומין.

(13) רמב"ם ה' חגיגה פ"א ה"ד. שם פ"ב ה"ה.

(14) ולהעיר מלשון הרמב"ם שם פ"א ה"ז: ויש לו תשלומין כל ששת ימים שלאחר חגה"ש.

(15) ראה עוד ביאור – שיחת ליל י"ב סיון תשמ"ב.

הקרבנות, כך שזמן הקרבן הוא מלכתחילה שבעת ימים.

ואע"פ שמי שביכלתו להקדים ולהקריב את הקרבן ביום הראשון של חג אסור לו לדחות את קרבנו לימי התשלומין, וכמו שפסק הרמב"ם¹⁸: „מצוה להקדים ולהקריב בראשון . . וכל המאחר הרי זה מגונה ועליו נאמר¹⁹ נוגי ממועד אספתי” – מכל מקום, אין זה דין שמצד זמן הקרבן (שהאדם הפסיד הקרבת הקרבן בזמנו), אלא רק שהמאחר הוא מגונה, היינו חסרון בהגברא²⁰: איחור במקום שצריך להקדים הוא הנהגה „מגונה” של הגברא. אבל גם המביא קרבנו באיחור, לאחרי היום הראשון, הרי זה קרבן „בזמנו”²¹.

(18) ה'ל' חגיגה פ"א ה"ה.

(19) צפני"ג, יח.

(20) ראה יתירה מזו טורי אבן לר"ה (ד, ב ד"ה ורבנן. וכן טו"א לחגיגה ט, ב ד"ה אלא למ"ד) ד"לאו איסורא איכא למאחר אלא זירונו בעלמא הוא מדרבנן משום דזריזין מקדימים למצות". וראה מגילה ה, סע"א וברש"י שם ד"ה כ"ז חגיגה. פני יהושע למשנה מגילה שם. ולהעיר מחגיגה ז, ריש ע"ב: פושעים . . זריזין (וברש"י שם).

אבל גם את"ל שלדעת הרמב"ם הוא איסור גמור, לכאורה ה"ז ענין רק בהגברא, ולא שחסר בזמן ההקריבה.

[בהגהות יד איתן והר המורי' לרמב"ם שם,

דמקור הרמב"ם הוא מברכות כח, סע"א: דאחרו זמני מועדיא דבירושלים. ולפ"ז צ"ל לכא' שחסר בזמן הקרבן. אבל מלשון הרמב"ם „ה"ז מגונה” משמע שחסרון הוא רק מצד הגברא (ולא שחסר בזמן הקרבן). ולהעיר מצפ"נ הפלאה בהשמטות (נד, ג) דשחרית הוא „זמן נמשך” (ולא זמן תשלומין) ומ"מ שייך ב" „נוגי ממועד גו"ו אלא רק „לישנא דצדעא הוא” (ברכות שם). ע"ש. ואכ"מ.]

(21) ראה גם טורי אבן ופנ"י (שבעה ערה הקודמת). ולהעיר מצפ"נ לרמב"ם בתחלתו (א,

תעשו אותו במועדו¹⁶, ואין זאת אלא שמי שהחסיר ולא קיים את החיוב, נותנת לו התורה את האפשרות להשלים ענין זה בזמן אחר – בפסח שני¹⁷. אבל מלכתחילה אסור לסמוך על פסח שני, וצריך להקריב את קרבן הפסח בזמנו – י"ד ניסן].

משא"כ ימי התשלומין של קרבנות החג – הנה בהם נתנה תורה מלכתחילה שבעת ימים להקריב את

(16) בהעלתך ט, ב, שם, ג.

(17) ואין זה שייך להפולגתא (פסחים צג, א"ב. הובאה בחגיגה וירושלמי שנסמנו בסוף ההערה) אי פ"ש הוי תשלומין דראשון או תקנתא דראשון או רגל בפ"ע – כי לכו"ע ענינו של פ"ש בפשטות הוא (כפשוטו של מקרא) עבור זה שלא הקריב קרבן פסח במועדו ובא להשלים חיובו [אלא שלמ"ד רגל בפ"ע גם אם לא ה' חייב בראשון מביא פ"ש (פסחים שם). וראה לקו"ש ח"ח ע' 126 ואילך]. ולכו"ע אסור לאדם לסמוך לכתחילה על פסח שני ולא להביא פסח ראשון [כי גם למ"ד תקנתא דראשון ואינו חייב כרת עד שלא יקריב בשני – ה"ז בגדר „תקנתא”*, תיקון העבר].

ומובן ג"כ, דאף שבעיקר ענינו התשלומין דקרבנות החג שונה מפסח שני (כדלקמן בפנים) – אין זה סותר שלמדין כמה פרטים זמ"ז (ראה חגיגה ט, סע"א ואילך. ירושלמי חגיגה שם. ועוד). ואכ"מ.

* לדעת הרמב"ם (הל' ק"פ פ"ה ה"א"ב) כ"ה גם לני"ד רגל בפ"ע, ובצפ"נ לרמב"ם בתחלתו (א, ט"ב) דלשיטת הרמב"ם גם פסח שני לא הוי גדר השלמה. אבל לכאורה אין כוונתו בזה שזהו כמו ד' ימי החג להסברא ד, חד זמן הוא” (ראה לקמן הערה 21), שהרי (גם) בס' היד נמנו פסח ראשון ופ"ש כשתי מצוות (ראה הכותרת להל' ק"פ. שם פ"ה ה"א). ולכאורה כוונתו רק שפ"ש נקרא „זמן” קרבן, אבל הוא זמן בפ"ע. וראה לקו"ש ח"ח ע' 128 ואילך. ואכ"מ.

ד. וראי' והוכחה לדבר:

79

[ולפי דברי רבינו הזקן בשולחנו²⁶ – אף בית הלל (ו,הרבה מישראל) נהגו בדבר זה כבית שמאי, והביאו עולות ראי' במוצאי יו"ט].

יתר על כן: לפי זה נמצא, שבחג השבועות הקרבת עולת ראי' של יו"ט היא דוקא בימי החול – לאחר ששכר עבר יו"ט!

ומזה גופא מוכח^{26*}, שענין התשלומין בנוגע לקרבנות החג אינו ענין של בדיעבד, אלא שמלכתחילה זהו זמן הקרבן. ולכן סברי בית שמאי²⁷ שאין לדחות את יו"ט לשם הקרבת עולת ראי' שאין בה צורך אוכל נפש, כי גם למחרתו הוא, בזמנו.

אחד הקרבנות שמחוייב אדם להביא בימי הרגל הוא עולת ראי'²², וכיון שהוא קרבן עולה שכולה לה²³, סברי בית שמאי שאין להקריבו ביו"ט²⁴, כי אין בו צורך „אוכל נפש“, להיותו רק לגבוה ולא „לכם“²⁵. ולכן, לשיטתם מקריבין עולות ראי' רק במוצאי יו"ט ראשון.

ולכאורה תמוה ביותר – לפי בית שמאי נמצא דבר והיפוכו: התורה מחייבת את האדם להקריב קרבן ומודיעה שעיקר חיובו ביו"ט ראשון, וביחד עם זה אוסרת התורה עליו להקריב קרבן זה בזמן עיקר חיובו, ומצוה עליו להקריבו בימי התשלומין!

(26) או"ח סתצ"ד סי"ט. – מקורו של אדה"ז נת' לעיל ע' 24 ואילך.
(26*) וראה שו"ת חת"ס הנ"ל (הערה 10) ד"ה ובמחילת כבודם.

(27) ומכיון שבדבר זה „עשו ב"ה כדבריהם“ (כנ"ל משו"ע אדה"ז) – עכצ"ל שגם ב"ה ס"ל שעכ"פ זהו „זמן“ הקרבן ולא רק „השלמה“ (דאל"כ איך הקילו לעשות כב"ש ולא הקריבו בזמן). וראה לעיל שם הערה 52.

בפרש"י חגיגה (ז, ב ד"ה ביו"ט) דזה ש„שרו ב"ה בעולת ראי' (ביו"ט) .. אע"פ שיש להן תשלומין“ הוא משום ד„עיקר מצותן ביום ראשון“. אבל ראה שפת אמת חגיגה שם (שנוסף לזה שברש"י ביצה (יט, א ד"ה אבל. כ, ב ד"ה אף (ז) פ"י הטעם „שמא יאנס ולא יקריבנה בשאר הימים“ – (הנה) כוונת רש"י היא (לא שאם יקריב אח"כ יחסר „עיקר מצותן“, כ"א) שמפני זה נחשב זמנה קבוע, וכמפורש בביצה (כ, ב. ובתוס' שבהערה 25 בשם הירושלמי) שזהו טעמם דב"ה שדחי יו"ט. ועפ"ז מותר שם קושיית הטו"א (שם) על פרש"י דאם „עיקר מצותן ביום ראשון“ אי"כ חגיגה וראי' לא יקריבו ביו"ט אחרון (גם לב"ה) כיון שאין עיקר מצותן בימים אלו – כי גם בימי תשלומין היא זמנה קבוע. ע"ש.

סע"ב. וכן בהשמטות לשם – בצפע"נ הפלאה בסופו (נד, ד). מהד"ת כו, א) דיש מ"ד בירושלמי חגיגה פ"א דכל ז' ימי החג הוא זמן חגיגה ולא גדר השלמה, „גדר נמשך וחד זמן הוא“. אבל ע"פ המבואר לקמן בפנים (סעיף ה) דגדר התשלומין כאן הוא רק מצד הגברא – י"ל דלכונ"ע הוא זמן חגיגה, גם למ"ד תשלומין דראשון (כדלקמן שם והערה 28).

במאיירי למשנה חגיגה (ט, א) ועד"ז במאיירי פסחים ע"א, א) „שיש לקרבנות .. תשלומין .. שלא נאמר עליו עבר יומו בטל קרבנו אלא יש לו תשלומין כל ז', ומשמע שזמן התשלומין אינו „יומו“ (וראה לשונו שהועתק לקמן הערה 28). אבל י"ל שלאחרי ההתורה חידשה שיש תשלומין, שוב ה"ז „יומו“ וזמנו. ועצ"ע.
(22) ריש חגיגה. שם ו, ב. רמב"ם ריש הל' חגיגה.

(23) ראה חגיגה שם (ו, ב) „שהראי' עולה כולה לגבוה“.

(24) ביצה יט, א. חגיגה ז, ב. יז, א.

(25) פרש"י (במקומות שבהערה הקודמת) – ע"פ ביצה (כ, ב). וראה רש"י חגיגה י, א ד"ה יום טבוח (ובתוס' שם) דלב"ש גם החגיגה אינה קריבה ביו"ט. ואכ"מ.

ה. ועפ"ז תובן הלשון „תשלומין כל שבועה“:

ע"פ הנ"ל שכל שבועת הימים הם „זמן“ הקרבן, צריך לומר, שהגדר של תשלומין בענין זה הוא רק מצד ה„גברא“. כלומר, ענין התשלומין הוא, שאפילו מי שאין בו זריזות ולא הקריב ביום הראשון – נותנת לו התורה את האפשרות להשלים ולהקריב את הקרבנות בימים שלאחרי זה.

[ואין זה בסתירה להלכה¹³ ש„כולן תשלומין לראשון“, שמזה משמע שעיקר החיוב הוא ביום ראשון והימים הבאים הם רק „תשלומין“ – כי ענין ה„תשלומין לראשון“ הוא רק בנוגע לחלות החיוב, כלומר, שהחיוב להביא את הקרבן מוטל (לא על כל אחד משבועת הימים בפני עצמו – „אין לך יום בהם שאין חובתו תלוי בו בעצמו“ – אלא שהחיוב חל) ביום הראשון, והחיוב בימים שלאחרי זה הוא רק המשך החיוב שביום הראשון (וממילא, אם אין חיוב ביום ראשון, ממילא אי אפשר שיהי' לזה המשך, ואין להביא קרבן בימים שלאחרי זה).

אבל לכולי עלמא, הבאת הקרבנות לאחרי היום הראשון איננה הקרבה „בדיעבד“, איחור „זמן“ הקרבן, אלא זהו זמן הקרבן²⁸].

(28) ולשון רש"י (חגיגה ט, א ד"ה כולן תשלומין לראשון), „יום אחד עשה הכתוב עיקר“ – י"ל הכוונה שאז חלות החיוב. ואולי יש לפרש כן גם לשון המאירי שם: עיקר החיוב בראי' בחגיגה בראשון הוא ולא בשאר הימים וכשהוא חוגג בשאר הימים אינו חוגג אלא בתורת תשלומין של ראשון. ודוחק. וראה לעיל הערה 21.

וכיון שגדר התשלומין הוא (בעיקר) ענין שמצד זריזות הגברא²⁹ – שייך ענין התשלומין גם ביום הראשון. כי מצד ענין הזריזות יש להקדים ולהקריב את הקרבנות ביום ראשון גופא תיכף „בצפרא“³⁰. וממילא, כשאינו מזדרז להקרבת הקרבנות מיד „בצפרא“ – אזי הבאת הקרבן בהמשך היום (ביום הראשון גופא) היא בגדר תשלומין. ונמצא, שענין התשלומין הוא „כל שבועה“³¹.

– וע"פ כל הנ"ל (שבועת הימים הם „זמן“ הקרבן) נמצא, שבחג השבועות קבעה תורה מלכתחילה את „זמן“ קרבנות החג באופן כזה, ש„שבועת הימים“ של זמן הקרבנות כוללים הן את היום (ובפרט – הזמן שלאחרי ה„צפרא“) והן את ימות החול (שלאחרי היום) בשווה!

ו. והביאור בזה:

ידוע שמתן תורה הוא עת הבחירה בעם ישראל. וכפסק דינו של המגן אברהם³² – שהובא בשו"ע רבינו הזקן³³ – שבועת אמירת „ובנו בחרת

(29) ולכאורה מוכרח לומר כן להמ"ד „תשלומין זה לזה“, וכפרש"י חגיגה שם (ד"ה כולן תשלומין זל"ז) שלמ"ד זה „יום ראשון שהוא נראה להביא עיקר לדידי' וימיו שלאחרי תשלומין לו“ – דלכאורה, איפה מרומז בקרא שעיקר זמן קרבן הוא ביום ראשון שהוא נראה להביא“ (והוא „עיקר“ רק „לדידי'“?) ועכצ"ל שהו"ע בהגברא, ככפנים.

(30) ראה פסחים ד, א.

(31) ואולי בלשון זה נרמז ג"כ שכל השבועת ימים הם נקודה אחת (או בלשון הצפע"נ הנ"ל הערה 21 „חד זמן“).

(32) סי' ס סק"ב.

(33) שם סעיף ד.

ודוקא כשהאדם בוחר בדבר בבחירה חפשית – הבאה רק מצד הבוחר – נמצאת בבחירה זו עצמותו של הבוחר.

ועד"ז בענייננו: לפני מתן תורה היתה הבדלת בני ישראל מצד גודל מעלתם וקדושתם. ולכן, אע"פ שהקב"ה "קשר" את את עצמו לבני ישראל, מכל מקום לא ה' זה הענין של בחירת העצמות.

ודוקא במתן תורה, כאשר „אתה בחרתנו מכל העמים” – לא (רק) מצד מעלתם של בני ישראל, אלא כי כך בחר הקב"ה, בבחירתו החפשית – הנה אז נתחדש קשר בין ישראל והקב"ה מצד מהותו ועצמותו ית'.

ח. וכשם שכן הדברים בנוגע לבחירת הקב"ה בישראל – עד"ז הוא גם מצד בני ישראל, שבמתן תורה נתחדש שעבודתם תהי' מצד ענין הבחירה³⁷:

לפני מתן תורה היתה עבודתם של בני ישראל מצד השגתם את גודל המעלה של עובד ה' כו' אלקי אבי אברהם כו' בורא העולם וכו'. וכיון שהסיבה להתקשרותם להקב"ה היתה מצד המעלה שבעבודת ה', הרי בהתקשרות זו לא ה' „עצם” שלהם בנמצא. הדבר לא הקיף וחדר את עצמותם.

אך במתן תורה, כאשר בחר הקב"ה

מכל עם ולשון" (בברכות קריאת שמע) צריך לכוון על מתן תורה³⁴.

מהו תוכן החידוש ב„בחירת” הקב"ה בעם ישראל שבמתן תורה לגבי המצב לפני מתן תורה? הלא גם לפני מתן תורה היו בני ישראל נבדלים משאר האומות. וכדמצינו, שעוד לפני יציאת בני ישראל ממצרים נקראו בני ישראל „בני בכורי ישראל”³⁵; וא"כ, מהי הכוונה בזה שדוקא במתן תורה בחר הקב"ה בבני ישראל?

וההסברה בזה (כמו שכבר נתבאר כמה פעמים³⁶): מובנה האמיתי של בחירה הוא – כאשר הבחירה היא חפשית; תיבת „בחירה” פירושה, שהדבר נבחר מצד רצונו הטוב של הבוחר, בלי שום דבר המכריחו.

ומזה מובן, שענין הבחירה לאמתתו אינו קשור למעלות שיש בדבר הנבחר – שכן, אם הרצון בדבר הוא בגלל המעלות שיש בו, אין זו בחירה חפשית: האדם מוכרח לבחור בדבר מצד המעלות שבו.

ז. וזהו העילוי שנתחדש במתן תורה לגבי המצב שלפני מתן תורה:

כשהבחירה בדבר היא בגלל מעלותיו, אזי עצם האדם אינו „נמצא” במעשה הבחירה; סיבת הבחירה היא (לא הוא – לא ממנו, אלא) המעלות שבדבר (שמחוץ הימנו).

37 ראה בארוכה לקו"ש ח"א שם. – ואע"פ שנאמר „אנכי ה'” אשר הוצאתיך מאמ"צ גו" – אין זה טעם למה שקודמו, כ"א ענין שני (לדוגמא – שולל דקרו לו אלקא דאלקייא (סוף מנחות) – ראה פרש"י עה"פ).
וראה לקו"ש חכ"ו ע' 126 ואילך.

34 ראה גם אבודרהם בקידוש ליל שבת בטעם שאין אומרים בשבת אשר בחר בנו כו', אתה בחרתנו כו'.

35 שמות ד, כב (וראה שם, כג).

36 ראה לקו"ש ח"ד ע' 1309. ח"א ע' 5

ואילך (ובהערות שם). ועוד.

(אף אלמלא היתה בזה כל מעלה), מבלי לערב בזה שום חשבונות של שכל⁴³.

ט. הענין הנ"ל, שמתן תורה פעל שעבודתם של בני ישראל התי' מצד הבחירה – בא לידי ביטוי במתן תורה גופא. והביאור בזה:

עשרת הדברות הרי הם דברים פשוטים ביותר⁴⁴, שגם שכל אנושי מחייבם. וצריך להבין: אמרו חז"ל⁴⁵ שעל "כל דיבור ודיבור של הקב"ה יצתה נשמתו". ולכאורה⁴⁶: בשלמא הדיבור של "אנכי" ו"לא יהי' לך", הרי הם ענינים עקריים הנוגעים לעצם מציאותו של איש ישראל (עד שנאמר בהם דין "יהרג ואל יעבור"). אבל מה ל"כבד את אביך", "לא תגנוב", וכיו"ב, ולענין "פרחה נשמתו"⁴⁷?

אלא שבזה בא לידי ביטוי החידוש דמתן תורה, שאפילו הענינים המובנים ע"פ שכל אנושי – נעשים ע"י איש ישראל לא מצד שכלו והבנתו בטיב הדבר ההוא, אלא מפני שכך בחר לעשות.

וכיון שהוא עושה כן מצד הבחירה, הרי הוא מושקע בזה בכל עצמיותו, וכמו שנתבאר לעיל, שהבחירה נוגעת עד לעצם מציאות האדם. ולכן גם שאר הדברות (שהם דברים פשוטים) נגעו

בבני ישראל, הדבר פעל בבני ישראל שיבחרו בהקב"ה. מעת מתן תורה, מה שאיש ישראל עובד את ה' אינו רק מצד ה"חשבונות" שעבודת ה' טובה היא, אלא מפני שכך בחר בבחירתו החפשיית: יהודי בוחר, בלי שום טעם וסיבה (מבחון), להיות עובד ה'. וכיון שהסיבה לעבודתו היא (לא מצד המעלה כו' שעבודת ה', אלא) בבחירתו, על כן כל עצמיותו "מושקעת" בעבודה זו.

ועפ"ז יובנו³⁸ דברי הכתוב³⁹, "החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים". דלכאורה תמוה⁴⁰: כיון שהקב"ה מראה לאיש ישראל⁴¹ שע"י "טוב" יזכה ל"חיים" וע"י "רע" נעשה "מות"⁴² – למה צריך לציווי "ובחרת בחיים"? וכי יש צורך לצוות לאדם שיבחר ב"חיים" על פני ה"מות"!

וא' הביאורים בזה, שהדיוק כאן הוא "ובחרת בחיים". התורה מצווה את האדם: הן אמת ש"נתתי לפניך" חיים וטוב באופן כזה, שהנך רואה בעיניך שע"י ה"טוב" זוכים ל"חיים", אעפ"כ, באיזה אופן צריכה להיות עבודת ה' שלך – באופן של "ובחרת בחיים"; שהטעם לעשייתך "טוב" לא יהא רק משום ששכלך מכריחך בזה, לפי שע"י הטוב זוכים לחיים, אלא עשה כן בבחירתך החפשיית: בחר אתה ב"חיים"

(43) ראה גם לקו"ש ח"ט שם (ע' 280 ואילך).

(44) לקו"ת במדבר טו, סע"ג. ובכ"מ.

(45) שבת פח, ב.

(46) ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 284.

(47) להעיר משמור"ר (פכ"ט, ד), ונגלה להם

פרחה נשמתם" ובשהש"ר (פ"ה, ו) "מקול דיבורו הראשון". אבל בשבת שם מפורש שהי' "בכל דיבור ודיבור" (וראה גם חדא"ג מהרש"א שם).

(38) בהבא לקמן – להעיר ג"כ מלקו"ש ח"ד

ע' 1340 ואילך.

(39) נצבים ל, יט.

(40) ראה גם לקו"ת ואתחנן יא, ב ואילך. ד"ה

אם בחוקותי ה'ש"ת פ"א.ב. ועוד.

(41) ראה פרש"י עה"פ (ונת' בלקו"ש ח"ט ע'

274 ואילך).

(42) ראה פרש"י נצבים שם, טריח.

יא. זוהי גם ההסברה בזה שימי התשלומין של חג השבועות הם בימי החול:

שאר המועדים, המבטאים את הקשר שבין הקב"ה לישראל מצד תוכן ומעלה פרטית – הרי הם קשורים בזמן מיוחד. תוכנו הפרטי של היו"ט פועל בזמן היו"ט יובדל משאר הימים, כי בזמן זה מאיר ענינו המיוחד של יו"ט זה.

ולכן אין מקום לכך שקרבנות החג יוקרבו בזמן שאין לו שייכות לענין היו"ט (שכולל גם – חול המועד).

אבל חג השבועות מבטא את הקשר שבין הקב"ה לישראל מצד הבחירה שאין לה שום "ציור" ולכן אין בה שום הגבלות (וכנ"ל שלכן אין בחג השבועות כל מצוה מיוחדת);

ומהאי טעמא ה"עבודה" דחג השבועות – הקרבנות השייכים לחג – אינה מוגבלת לזמן היו"ט, ואפשר להקריב את הקרבנות גם בימים שהם ימי חול; ויתר על כן: נהגו "הרבה מישראל" מלכתחילה להביא עולות רא"י לאחרי היו"ט (כנ"ל סעיף ד') – כי ענין הבחירה הוא למעלה מן ה"ציור" וההתחלקות של זמן היו"ט.

יב. עפ"ז תוכן גם שייכות הענין הנ"ל (אודות התשלומין) לזה ששבועות הוא יום אחד:

רבינו הזקן מבאר⁴⁹ את הטעם שחג השבועות, "אינו אלא יום אחד בלבד משא"כ בפסח וסוכות שהן ז' ימים" – לפי שפסח וסוכות שייכים לז' מדות, ולכן משתלשל ענין זה בזמן של שבעת

בעצמיותם של בני ישראל וגרמו לכך "שפרחה נשמתו".

יוד. ע"פ הביאור הנ"ל בנוגע למתן תורה, יש לומר הביאור וההסברה בזה שלכל יו"ט ישנן מצוותיו המיוחדות (בחג המצות – סיפור ביציאת מצרים, אכילת מצה כו'; בחג הסוכות – ישיבה בסוכה, ד' מינים), ואילו חג השבועות אין בו שום מצוה מיוחדת.

[וזהו אחד מהטעמים⁴⁸ שנקרא "עצרת" – כי הדבר המבדיל בינו לימי החול הוא "עצרת", העצירה מעשיית מלאכה, שישנה בכל יו"ט].

והענין בזה: שאר המועדים מבטאים ענינים פרטיים ומעלות פרטיות בקשר, כביכול, של הקב"ה עם בני ישראל. כלומר, תוכנו של כל יו"ט הוא הקשר עם הקב"ה באופן מסוים, ובהתאם לזה ניתנו מצוות אשר ידגישו את תוכנו הפרטי של היו"ט המסוים.

משא"כ חג השבועות, זמן מתן תורתנו, מבטא את בחירת הקב"ה בבני ישראל ואת בחירת בני ישראל בהקב"ה – שאין זה ענין פרטי, ואין בזה שום "ציור" (אין זה מוגבל לאופן זה או לאופן אחר בהתקשרות) – אלא זהו מה שעצם האלקות בוחר בעמו ישראל ועצם ישראל בוחר בהקב"ה. ולכן אי אפשר לקשר ענין זה למצוה פרטית (והעצירה ממלאכה והשמחה – הרי הם "משותפים" בכל המועדים).

48) קדושת לוי דרוש ל שבועות בתחלתו. – ויש לחלקה ממצות שמחת המועד – ע"פ המבואר בד"ה אתה אחד לאדהאמ"צ (וראה גם לקו"ש חט"ו ע' 227 ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' תיד) לענין השביתה דשבת, שהיא קשורה עם בחי' יחידה דוקא. ע"ש.

49) תו"א יתרו בהוספות קט, סע"ד ואילך.

ימים; משא"כ חג השבועות, זמן קבלת התורה, "הוא בחי' יחידה שלמעלה מהתחלקות ז' מדות", ולכן הוא משתלשל בזמן באופן של "יום אחד" (מספר שהוא למעלה מהתחלקות).

כלומר: פסח וסוכות קשורים להתגלות האלקות כפי שהיא מלובשת בז' מדות, היינו שזהו גילוי הקשור ל"ציור" כביכול ולתוכן פרטי (למעלה, ועד"ז למטה באדם); משא"כ בחג השבועות ההתקשרות היא למעלה מהתחלקות למעלה, וקשורה לפשיטות דיחידה, לפי ששבועות הוא זמן הבחירה. ולכן הוא נמשך יום אחד בלבד⁵⁰, יחיד שלמעלה מאחד

סתם⁵¹.

ונמצא, שגם ב"זמן" שבועות מודגש ששבועות הוא בעצם למעלה מהתחלקות; ומזה מסתעף בנוגע לזמן קרבנות החג, שהוא למעלה מהתחלקות יו"ט וימי החול, ושבעת הימים כוללים הן את היו"ט והן את ימי החול (שלאחרי היו"ט) – כאחד.

(משיחות יום ב' דחגה"ש
וש"פ נשא תשנ"ג)

עשתי עשר (נשא ז', עב), מספר י"א המורה על בחי' הכתר* (שלמעלה מיו"ד ספירות) – ראה תו"א שם, שמ"ת שייך לכתר.
(51) אוה"ת יתרו ריש ע' תתעג.

(* להעיר מראב"ע נשא שם: והוא סוד גדול. וראה ס' השיחות תשנ"ט ח"א (קה"ת, תש"נ) ע' 389 ואילך).

(50) עפ"ז יש לבאר השייכות דקרבנות של אשר – "שהקריב קרבנו ע"ש הבחירה שבחר הקב"ה בישראל" (במדב"ר פי"ד, י. ע"ש) – ליום

